

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ КОНТРОЛЮ КЕРІВНИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ОРГАНУ ПОЛІЦІЇ

Юрій Миколайович КОНДРАЦЬКИЙ,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Контроль як механізм реалізації державно-владних повноважень керівника територіального підрозділу Національної поліції України являє собою один з базових інструментів забезпечення діяльності таких підрозділів поліції. Важливо усвідомити, що контроль не лише фіксує факт наявності порушення, але й сприяє встановленню та викоріненню причин, що посприяли його виникненню, таким чином він безпосередньо пов'язаний з вдосконаленням стратегій і методів управління підпорядкованим підрозділом.

Роль керівника територіального підрозділу поліції, як складової системи контролю Національної поліції України полягає в забезпеченні виконання поліцейськими своїх обов'язків в рамках чинного законодавства, організації їх діяльності та здійсненні контролю за процесом несення ними служби. Також він відповідає за підготовку і проведення внутрішніх перевірок, оцінює результати діяльності і вживає заходів щодо усунення недоліків, залучаючи до таких перевірок старших служб, інспекторів сектору моніторингу, кадрів, своїх заступників. Успішне забезпечення безпеки на території обслуговування, а також активна протидія кримінальним групам та елементам, розкриття злочинів, притягнення до відповідальності осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, здійснення нагляду за під-обліковим елементом, таким, як раніше судимі та особи, що перебувають під адміністративним наглядом, особи, які перебувають під домашнім арештом, кривдниками, також є результатом ефективного управління та контролю здійснюваного керівником територіального підрозділу.

До правових засад контролю керівника територіального підрозділу окрім адміністративно-правового регулювання варто віднести забезпечення принципу верховенства права та захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина, шляхом неухильного слідування нормам чинного законодавства, підзаконних актів Міністерства внутрішніх справ та Національної поліції, накази, протоколи оперативних нарад, рішення колегій, методичні рекомендації, слідування принципу законності і невідворотності покарання, закони України, такі, як Закон України «Про Національну поліцію» [1], який регулює загальні принципи діяльності поліції, включаючи повноваження, обов'язки та відповідальність як підпорядкованого, так і керівного складу поліції в тому числі, Закон України «Про адміністративний нагляд за особами звільненими з місць позбавлення волі та раніше судимими особами» (ст. 12) [2], Закони України «Про Дисциплінарний статут органів Національної поліції України» [3], що регулює дисциплінарну відповідальність поліцейських; Закон України «Про звернення громадян» [4] в рамках якого проводиться розгляд звернень громадян, запитів адвокатів, скарг на

роботу поліцейських та приймаються рішення по ним; Кодекс адміністративного судочинства України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, яким регулюється розгляд справ про адміністративні правопорушення, строки адміністративного затримання, його підстави; закон України «Про доступ до публічної інформації» [5], що сприяє прозорості в діяльності поліції, і є невід'ємною засадою контролю; Конституція України, як основний закон, що закріплює основні права і свободи громадян, і є базовим джерелом норм права в рамках яких здійснює свою діяльність Національна поліція України. Крім того, в ній закріплені основні підвалини демократії, на яких створено справедливий впорядкований соціум. Тому будь-які нормативно-правові акти в рамках яких здійснюється контроль керівником територіального підрозділу поліції мають ґрунтуватися виключно на нормах конституції.

Важливою правовою засадою є в тому числі є «адміністративно-правове регулювання, що по суті являє собою процес послідовного використання адміністративно-правових засобів для досягнення цілей регулювання дій учасників суспільних відносин. До його структури входять наступні елементи (засоби): норми адміністративного права, об'єктивно виражені в законах та інших нормативних актах, адміністративно-правові відносини, акти застосування норм адміністративного права, акти тлумачення норм адміністративного права, правосвідомість, правова культура, законність». Також воно передбачає сукупність нормативно правових актів в рамках яких визначено повноваження керівника територіального органу Національну поліцію. Це стосується і його управлінських функцій, що знаходять своє практичне відображення в реалізації контролю за дотриманням законодавства підпорядкованими поліцейськими, в забезпеченні правопорядку на території обслуговування. Контроль здійснюваний керівником може мати переважно внутрішній характер, що на практиці являє собою реальні перевірки, виконання завдань підпорядкованими поліцейськими. До таких перевірок можна віднести перевірки дотримання правил внутрішнього розпорядку дня, носіння однострою, неналежності поведінки співробітників, дотримання норм етикету та громадської моралі в ході спілкування з заявниками та відвідувачами підрозділу, достатності рівня знань норм чинного законодавства, стану реагування поліції на повідомлення про кримінальні правопорушення та інші події, заслуховування слідчих та оперуповноважених по результатам розслідування злочинів, перевірка якості розгляду матеріалів звернень громадян та вчасність прийняття рішень по ним. Вивчення таких випадків дозволяє оцінити ефективність контролю та виявляти слабкі місця, які в подальшому можна усунути.

Також функція контролю керівником може бути реалізована в рамках співпраці з суб'єктами зовнішнього контролю, що полягає у взаємодії та обміні оперативною інформацією, спільних перевірках, що підвищує ефективність процедури контролю загалом. На практиці це може бути спільне заслуховування результатів розслідування кримінальних проваджень з представниками територіального підрозділу прокуратури, взаємодія з Національною радою з питань забезпечення дотримання прав людини та іншими громадськими організаціями, так, як їх представники можуть вказа-

ти на проблемні питання, які досі не були виявлені керівником в ході здійснення контрольних повноважень, і які потребують швидкого вирішення. Наприклад, випадки захисту прав громадян або перевірки дій співробітників поліції за скаргами на насильство чи корупцію можуть служити прикладами реалізації вищевказаного типу взаємодії. Додатково, з метою вирішення вищеописаних проблем керівник може вивчати особисто статистичні дані про суть та кількість скарг на дії підпорядкованого особового складу, проводити внутрішні перевірки по ним, приймати відповідні управлінські рішення на основі даного аналізу, та за необхідністю застосовувати заходи дисциплінарного впливу.

Розглянувши більш детально проблемні питання в діяльності керівника територіального підрозділу можна зробити висновок, що вони можуть виникати через недостатню прозорість у процесах призначення, так як думка громади також мусила би бути врахована в ході розгляду кандидатури на дану посаду, а також через відсутність чітких механізмів контролю його дій, що підкреслює не достатній рівень комунікації між поліцією та громадою. Як наслідок можна прийти до висновку, що вплив населення на діяльність поліції, що обслуговує територію на якій вони проживають мусить бути істотно збільшена шляхом поглиблення інтеграції громади в спільне забезпечення безпеки. Населення мусить мати повноваження виражати недовіру керівнику територіального підрозділу та ініціювати процедуру його зняття з займаної посади перед вищим керівництвом, а також приймати участь в процесі розгляду кандидатури на цю посаду, і мати можливість викласти свою точку зору стосовно неї в тому чи іншому вигляді.

Можна прийти до висновку, що адміністративно-правове регулювання займає ключове місце серед правових засад забезпечення контролю керівником територіального органу Національної поліції, так як воно являє собою процесуальну систему координат, певних правових норм в рамках якої керівником територіального підрозділу здійснюється його службова діяльність, взаємодія з підпорядкованими поліцейськими. В тому числі адміністративно-правове регулювання є механізмом, в рамках якого знаходять свою практичну реалізацію принципи верховенства права, дисципліни та законності, що призводить до дотримання прав і свобод громадян поліцейськими в ході взаємодії з ними.

Адміністративно-правове регулювання забезпечує створення процедур у відповідності до яких керівник здійснює свою службову діяльність. Такі процедури мають чітко визначений процесуальний порядок, тому сприяють приведенню до чітких рамок повноваження начальника територіального підрозділу. Водночас ним окреслено види юридичної відповідальності для поліцейських будь якого складу, начальницького і підпорядкованого, у разі вчинення ними будь-яких порушень норм чинного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>.
2. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/264/94-%D0%B2%D1%80>.

3. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2337-19>.

4. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/393/96-%D0%B2%D1%80>

5. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17>.